

Кравцов Сергій Станіславович
Донецький інститут туристичного бізнесу
Старший викладач кафедри економічних дисциплін

Нові підходи щодо визначення сутності сільського зеленого туризму

Сучасний стан розвитку сільського зеленого туризму в Україні характеризується підвищенням ролі держави в процесі створення необхідних умов для становлення цього виду туризму, свідченням чого є затвердження Державної програми розвитку сільського зеленого туризму на 2006-2010 рр., на фінансування якої в держбюджеті на 2007 вперше передбачено 120 тис. грн. Проте подальша реалізація державної політики у сфері сільського зеленого туризму може значно стримуватися через недосконалість правового забезпечення діяльності у цій сфері. Однією з таких невирішених проблем наразі залишається правова і наукова невизначеність сутності сільського зеленого туризму.

Свій внесок у розв'язання цієї проблеми зробили такі світові та вітчизняні науковці як С. Медлік, А.П. Вятрак, І.В. Зорін, В.А. Квартальнов, М.М. Костриця, М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько, Д. Зареба та інші. У своїх працях вони опираються на досвід розвитку сільського зеленого туризму насамперед в своїй країні чи регіоні, внаслідок чого стають наявними розбіжності у формуванні сутності дослідженого поняття, пов'язані з різними умовами становлення туризму.

Метою статті є формування суттєвих властивостей сільського зеленого туризму задля його виокремлення серед інших видів туризму, що повинне знайти відображення у дефініції дослідженого об'єкту.

Необхідність визначення поняття сільського зеленого туризму пояснюється тим, що неправильне тлумачення або навіть незначний відступ від його точного сенсу може призвести до неврахування всіх його властивостей, або присвоєння тих, що йому не притаманні. Формування дефініції дослідженого об'єкту повинно робитися тільки відповідно до установлених наукою принципів та підходів.

У філософії дефініція міститься в зазначенні „найближчого роду” (лат. “genus proximum”) предмету та його „видової відмінності” (лат. "differentia specifica"). Вказавши найближчий рід, поняття таким чином підводиться під відому групу явищ, тобто наближується до них.

Найбільш складним завданням є зазначення найближчого роду сільського зеленого туризму. У ст. 4 Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про туризм” серед видів туризм сільський зелений туризм прямо не вказано. У той же час тут зазначені як окремі види сільський і зелений (екологічний) [1]. Спираючись на це, можна припустити, що сільський зелений туризм є поєднанням цих двох видів і видовою відмінністю його будуть властивості обох зазначених різновидів туризму

У той же час розгляд наукових праць за темою дослідження показав наявність різних точок зору вчених на місце сільського зеленого туризму серед інших видів. Більшість з них погоджується з тим, що сільський зелений туризм є різновидом сільського туризму, характерними рисами якого є: перебування туриста в приватній садибі сільського господаря; надання сільськими господарями послуг туристам з використанням ресурсів сільської місцевості; залучення туриста до сільського життя, у тому числі до традиційних форм господарювання [2, 3, 4, 5].

Аналіз світового ринку сільського туризму дозволив виявити тенденцію ототожнення „сільського туризму” з поняттям „агротуризм”. Останній передбачає

насамперед перебування туриста в приватній садибі сільського господаря, оскільки індивідуальне селянське господарство становить одночасно і нічліжну базу і головний предмет інтересу туриста. Зосередженість агротуризму тільки на одній рисі сільського туризму доводить неможливість його повного ототожнення з поняттям „сільський туризм”.

Деякі науковці поряд з сільським зеленим відносять також до сільського туризму й екотуризм (зелений туризм) [2]. Але суттєва відмінність сільського та екотуризму полягає у базових мотивах подорожування. Сільський туризм – це форма проведення вільного часу у вигляді стаціонарного відпочинку, тоді як головною метою екотуризму виступає активне відкриття природи і культури, що дозволяє розглядати останній як окремий вид туризму [3].

Дефініція емпіричних понять, до яких відноситься і сільський зелений туризм, полягає в зазначенні найбільш істотних ознак, тому що такі визначення мають нескінченно велику кількість менш суттєвих рис. Але оскільки зазначений об’єкт дослідження є синтетичною і номінальною дефініцією, тобто функція якої міститься в конструюванні поняття за допомогою синтезу та зведення одного поняття до іншого, необхідно розглядати цей вид туризму у взаємозв’язку з іншими видами.

Формування найбільш істотних ознак сільського зеленого туризму стало можливим завдяки аналізу структури туристичних продуктів, що пропонуються ринком сільського зеленого туризму. Розгляд турпродукту у сфері сільського зеленого туризму виявив присутність послуг, не притаманних сільському туризму, що спростовує тезу про розгляд сільського зеленого туризму як лише одного з його видів. Сільський зелений туризм є поєднанням сільського та екотуризму, але таким, що внаслідок цього набув нових, властивих лише йому, якостей. Однією з таких є

розширення цього виду туризму не тільки на сільську місцевість, а й на території малих міст, що мають об'єкти з природничою цінністю, відвідування яких разом з перебуванням в оселі сільського типу стає головною метою і одночасно суттєвою відзнакою сільського зеленого туризму.

Визначення найближчого роду та видової відмінності дає можливість сформулювати дефініцію дослідженого поняття. Отже, сільський зелений туризм – це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у приватній оселі сільського типу, отримання послуг сільського зеленого туризму та активне відкриття природи і культури. Впровадження наукового визначення сільського зеленого туризму в правове поле України дозволить уніфікувати діяльність у сфері сільського зеленого туризму і внаслідок цього сприятиме підвищенню ефективності державного регулювання дослідженого виду туризму.

1. О внесении изменений в Закон Украины "О туризм": Закон Украины от 18.11.2003 г. № 1282–IV // Ведомости Верховной Рады Украины. – 2004. – № 13. – Ст. 180. – С. 434–478.

2. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 271 с.

3. Костриця М.М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика (етноісторичний туристичний кластер “Древлянська земля”): Монографія / За наук. керівництвом і заг. ред. проф. Є.І. Ходаківського, проф. Ю.С. Цал-Цалка. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 196 с.

4. A.P. Wiatrak: Problemy ekologizacji turystyki wiejskiej // „Gospodarka turystyczna u progu XXI wieku”, Poznań AWF, 2000. – s. 72.

5. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality / Ed. by S. Medlik. – London: Butterworth-Heinemann Etd., 1993. – p. 43.